

ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ПРАВИЛ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ: ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНУ

Слухач магістратури НАВС Міхно Т.О.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права НАВС, к.ю.н. Шуляк Ю.Л.

В теорії кримінального права поширеним є погляд, відповідно до якого предмет злочину визнається факультативною ознакою складу злочину (так вважали, наприклад, М. І. Бажанов і П. С. Матишевський; його поділяють А. В. Наумов і В. Я. Тацій) допоки він прямо не зазначений в диспозиції статті або безпосередньо з неї випливає. Предметом злочину прийнято вважати річ матеріального світу з приводу якої або у зв'язку з чим вчиняється злочин.

Як зазначає Михлін А.С. у своєму дослідженні, обов'язковою ознакою злочину, передбаченого статтею 320 КК України, є його предмет - наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги або прекурсори, рослини роду мак снотворний та рослини виду коноплі.

Необхідно погодитися з думкою Лашука Є.В. стосовно того, якщо певний предмет є складовою суспільних відносин (або ж - цінностей), які охороняються кримінальним законом, то за відомих обставин він може визнаватися предметом злочину; водночас деякі предмети не можуть набувати такого статусу, оскільки відносини з приводу таких предметів (тих, що мають певні негативні чи шкідливі властивості, - через це вони не належать до предмета суспільних відносин) не забезпечені кримінально-правовою охороною. Такі предмети окремі автори відносять до об'єктивної сторони (причому, одні з них, зокрема, М. П. Бікмурзін, - до знарядь вчинення злочину, інші - наприклад, Є. В. Фесенко, - до засобів вчинення злочину), або зовсім не визнають предметом злочину, не включаючи до жодного з елементів його складу. Він також стверджує, що

предмети з негативними (небезпечними) властивостями, в даному випадку, наркотичні засоби, психотропні речовини їх аналоги або прекурсори, не можна розглядати окремо від об'єкта злочину, а отже, і від певних суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом. Зазначені предмети, так само як і матеріальні цінності, що мають позитивні властивості, характеризують об'єкт посягання. У цьому аспекті ми поділяємо позицію В.Я. Тація.

Даний предмет характеризується двома основними ознаками - фізичними та юридичними.

Фізична ознака полягає в здатності наркотичних засобів і речовин впливати на психічні функції людини: викликати стан наркотичного сп'яніння, ейфорії, швидке звикання до них і надалі, при зловживанні ними - викликає наркоманію.

Другий полягає в офіційному (тобто в юридичному закріпленні в законі або в іншому нормативному акті) визнанні та включенні їх до переліку наркотичних засобів і психотропних речовин. Так, в законі України про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори надається визначення понять цих речовин, а в Постанові КМУ № 770 повний їх перелік. В даному переліку до таблиці № 1, списку 1 вносяться особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено, списку 2 - особливо небезпечні психотропні речовини, обіг яких заборонено, списку 3 - рослини, які містять наркотичні засоби та психотропні речовини і обіг яких допускається для промислових цілей. До таблиці № 2, списку 1 - наркотичні засоби, обіг яких обмежено, списку 2 - психотропні речовини, обіг яких обмежено. До таблиці № 3 списку 1 - наркотичні засоби, обіг яких обмежено і стосовно яких допускаються виключення деяких заходів контролю, списку 2 - психотропні речовини, обіг яких обмежено і стосовно яких допускаються виключення деяких заходів контролю. До таблиці № 4, списку 1 - прекурсори, обіг яких обмежено і стосовно яких встановлюються заходи контролю, списку 2 - прекурсори, стосовно яких встановлюються заходи контролю.

Отже, згідно постанови Кабінету Міністрів України N 770

«Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», який містить повний перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, предметом злочину слід визнавати:

- 1) рослини виду мак снотворний і рослини роду коноплі,
- 2) наркотичні засоби, психотропні речовини їх аналоги,
- 3) прекурсори, призначені для виробництва чи виготовлення цих засобів чи речовин,
- 4) препарати, які містять наркотичні речовини.